

Onderwerp Tussentijdse evaluatie 2014 - 2016 Fraude- en Handhavingsbeleid**Informatie**

Datum	31 augustus 2017	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Myriam Foekema	☐ Financieel adviseur AZ:
Zaaknummer	920367	☐ Personeelsconsulent AZ:
Portefeuillehouder	Wethouder Lohuis	☐ Medewerker bestuur en juridische zaken:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Communicatieadviseur:
		☐ Afdeling:
		☒ Naam medewerker: Ralf de Vreede
		☐ Inspraak/adviesorgaan:

Aanleiding/voorgeschiedenis

Op 1 januari 2013 is de “Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving” ingevoerd. Sindsdien is de wet enige keren aangepast. Deze wet wordt door het ministerie van SZW aangeduid als de Fraudewet. Deze wet heeft als opschrift meegekregen: “wet tot wijziging van de wetgeving op het terrein van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kader van de harmonisatie en aanscherping van de sanctioneringsmogelijkheden ter versterking van de naleving en handhaving en bestrijding van misbruik en fraude”. De invoering van deze wet heeft geleid tot wijziging van meer dan 20 wetten, waaronder de WWB (sinds 2015 de Participatiewet), IOAW en IOAZ.

Kern van de Fraudewet is dat uitkeringsfraude niet mag lonen en dat er een eenduidig beleid moet zijn voor alle instanties die sociale wetten uitvoeren met betrekking tot terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen en het opleggen van (hoge) boetes. Door deze wet werd de beleidsvrijheid van gemeenten beperkt. Zo werden alle uitkeringsinstanties (gemeente, UWV en SVB) verplicht om ten onterechte verstrekte uitkering terug te vorderen, en om een bestuurlijke boete op te leggen bij een schending van de inlichtingenplicht. De hoogte van de bestuurlijke boete was ook in deze wet vastgelegd.

Handhaving

Waar in deze toelichting en in de evaluatie van ons Fraude- en handhavingsbeleid gesproken wordt over handhaving, heeft dit alleen betrekking op de handhaving in het kader van de Fraudewet: de uitvoering van de sociale wetten die betrekking hebben op de uitkeringen die de gemeente verstrekt. (Participatiewet, IOAW en IOAZ).

Wetswijziging

Inmiddels heeft jurisprudentie geleid tot een aantal aanpassingen in de wet per 1 januari 2017. Zo moet nu verplicht aandacht worden besteed aan de vraag of een gedraging verwijtbaar is en zo ja of

er ook sprake is van verminderde verwijtbaarheid. Ook de hoogte van de bestuurlijke boete is aangepast bij wet.

De grondslag voor de in 2015 wettelijk verplichte verordening “bestuurlijke boete bij recidive” is bij het aanpassen van de wet per 1 januari 2017 komen te vervallen.

Met deze voorgeschiedenis in gedachten is de beleidsnota geëvalueerd op inhoud. De wetswijziging heeft niet geleid tot een noodzaak ons Fraude- en Handhavingsbeleid aan te passen. Tevens is in kaart gebracht wat de resultaten van het nieuwe beleid waren.

Aanstellen handhaver

In oktober 2013 heeft onze gemeente een handhaver aangesteld. Het accent van de werkzaamheden is de afgelopen jaren verlegd van fraudebestrijding naar fraudepreventie. Uiteraard worden ook fraudesignalen zorgvuldig opgepakt.

Resultaten van hoogwaardige handhaving

Zoals in elke gemeente, werd ook in Midden-Drenthe de rechtmatigheid van het hebben van een uitkering beoordeeld en werden mensen geïnformeerd over hun rechten en plichten. Met de komst van de Fraudewet en het vaststellen van het Fraude- en Handhavingsbeleid werd een en ander aangescherpt en werden actiepunten in besluiten neergelegd ter verbetering van de toen bestaande situatie.

Ook de werkzaamheden van de handhaver hebben er toe geleid dat in de afgelopen jaren dit ingezette proces verder is doorontwikkeld en verbeterd. Een belangrijk verschil met eerdere jaren, is dat we ervaren hebben dat het loont om streng te zijn aan de poort, bij de bijstandsaanvraag. Nog lonender blijkt het te zijn om al voordat mensen hun intake gesprek hebben, voorlichting te geven over rechten en plichten door het aanvraagformulier met hen door te nemen en aan te geven welke bewijsstukken ze mee moeten nemen naar de intake.

De afgelopen jaren zijn ook de interne werkprocessen en de registratie verbeterd, zodat resultaten van de hoogwaardige handhaving en de fraudebestrijding steeds beter aangetoond kunnen worden.

Evaluatie van de handhaver

Degene die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het Fraudebeleid, onze handhaver Ralf de Vreede, heeft bijgaande evaluatie geschreven en (waar nodig samen met collega's) per actiepunt uit de beleidsnota gekeken of dat punt goed wordt uitgevoerd of dat er mogelijk nog zaken in werking gezet moesten worden.

Met behulp van de registratie in het zaakstelsel, heeft hij het effect van het gevoerde beleid gemeten. In bijgaande evaluatie treft u de resultaten aan per actiepunt. Door de cijfermatige onderbouwing wordt tevens in beeld gebracht dat de inzet van hoogwaardige handhaving tot een goed en meetbaar resultaat heeft geleid. De conclusie luidt dan ook dat de investering in hoogwaardige handhaving en een goede aanpak van fraudesignalen loont.

Voorstel

Toelichting voorstel

Voorgesteld wordt om kennis te nemen van de tussentijdse evaluatie en deze evaluatie toe te sturen aan de Commissie Zorg en Welzijn en de Adviesraad Minimabeleid.

Alternatieven

Niet van toepassing

Randvoorwaarden

Een goed ingericht en goed functionerend zaakstelsel.

Mede naar aanleiding van ervaren knelpunten is het zaakstelsel in de afgelopen tijd op onderdelen aangepast. Hierdoor zijn de gegevens niet over de hele onderzochte periode 2014 – 2016 eenduidig vastgelegd.

In deze evaluatie wordt aangegeven dat sommige zaken pas in de loop van de tijd zodanig werden vastgelegd dat de gegevens over meerdere maanden en jaren straks goed met elkaar vergeleken kunnen worden. De komende tijd zal meer aandacht worden besteed aan het registreren van de resultaten van de themacontroles.

Risico's

Niet van toepassing.

Financiële gevolgen

Als een goede uitvoering van het beleid en de wet leidt tot minder onrechtmatige toekenningen van een bijstandsuitkering, dan leidt dat tot lagere uitgaven voor de gemeente. Dit kan doorwerken in een lager aantal aanvragen voor bijvoorbeeld miniregelingen en kwijtschelding.

Bij de bijstandsaanvraag is het de klant die moet aantonen dat er recht bestaat op een uitkering. Als iemand eenmaal een lopende bijstandsuitkering heeft, dan is het aan de gemeente om aan te tonen dat iemand geen recht (meer) heeft op bijstand of dat het recht te hoog is vastgesteld.

Door goede voorlichting en door bij de poort fraudealert te zijn, kan worden voorkomen dat er ten onrechte een uitkering wordt verstrekt. Daarmee wordt tevens voorkomen dat de gemeente extra kosten moet maken om mogelijke fraude aan te tonen en te bewijzen.

Personele gevolgen

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Er is geen relatie met het Duurzaamheidsprogramma 2015-2018.

Publicatieniveau

openbaar

Overig

Vervolgprocedure/communicatie

Voorgesteld wordt om deze evaluatie toe te sturen aan de Commissie Zorg en Welzijn en de Adviesraad Minimabeleid.

Bijlagen

- De tussentijdse evaluatie 2014 - 2016 van het Fraude- en handhavingsbeleid.